

RANTASALMI

EETTINEN ILMOITUSKANAVA ILMOITTAJANSUOJELUN TOIMINTAMALLI

Yhteistyötoimikunta 18.9.2023 § 26

Kunnanhallitus 2.10.2023 §

Rantasalmen kunnan eettinen ilmoituskanava

1. Eettisen ilmoituskanavan tarkoitus ja toteuttaminen

Kansallisesti tuli 1.1.2023 voimaan ilmoittajansuojelulaki (1171/2022, laki Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta), jolla pannaan täytäntöön Euroopan unionin ilmoittajansuojeludirektiivi.

Ilmoittajansuojelulain 10 §:n perusteella Rantasalmen kunnalla on 1.4.2023 lukien velvollisuus perustaa sisäinen ilmoituskanava. Laissa mainittujen organisaatioiden, joiden työ- tai virkasuhteessa olevien henkilöiden määrä on säännöllisesti vähintään 50 on perustettava sisäinen ilmoituskanava.

Ilmoittajansuojelulain tarkoittamaa sisäistä ilmoituskanavaa kutsutaan Rantasalmen kunnassa selkeyden vuoksi ”eettiseksi ilmoituskanavaksi”, koska kunta on julkaissut oman sisäisen ilmoituskanavansa myös muille henkilöille väärinkäytösepäilyjen ilmoittamiseen.

Eettisen ilmoituskanavan avulla henkilö, joka työnsä yhteydessä havaitsee tai epäilee yleisen edun vastaista toimintaa erikseen määritetyillä Euroopan Unionin tai kansallisen oikeuden aloilla, voi ilmoittaa asiasta turvallisesti Rantasalmen kunnalle. Lain tarkoittamaa suojelua saa ilmoittaja, jolla on ilmoitushetkellä perusteltu syy uskoa, että rikkomista koskeva tieto pitää paikkaansa ja että tällainen tieto kuuluu lain soveltamisalaan. Muu kuin mainitun lain 5 §:ssä tarkoitetut henkilöt eivät ole suojelun kohteena, vaikka voivat tehdä ilmoituksen sisäistä kanavaa käyttäen.

Ilmoittajan työnantaja tai muu organisaatio ei saa kohdistaa ilmoittajaan tai muuhun lain 5 §:ssä tarkoitettuun henkilöön vastatoimia rikkomista koskevan tiedon ilmoittamisesta tai julkistamisesta. Ilmoittamisen tai julkistamisen estäminen on myös kiellettyä menettelyä.

Ilmoittajansuojelu perustuu ilmoittajan henkilöllisyyden luottamuksellisuuteen kaikissa ilmoittajansuojelulain tarkoittamissa tilanteissa ja vaiheissa.

Ilmoittajansuojelun yleisenä ilmoittajansuojelulain vaatimana edellytyksenä on, että ilmoittajalla on ilmoittamishetkellä perusteltu syy uskoa, että ilmoitettua väärinkäytöstä koskeva tieto pitää paikkansa ja että tieto kuuluu lain soveltamisalaan. Tahallisesti vääriä tietoja ilmoittaneen tai julkistaneen ilmoittajan on korvattava lain perusteella virheellisen ilmoituksen kohteelle siten aiheuttamansa taloudellinen vahinko.

Hallintopalvelut vastaa ilmoittajansuojelulain menettelysäännösten toteuttamisesta ja eettisen kanavan toteuttamisesta ja ylläpidosta.

2. Eettinen ilmoituskanava Rantasalmen kunnassa

2.1. Yleiskuvaus

Rantasalmen kunnan eettinen ilmoituskanava (L 1171/2022:n tarkoittama ”sisäinen ilmoituskanava”) ja ilmoittajansuojelun toimintamalli perustuu käsittelyvaiheiden kuvaukseen, teknisesti turvallisesti ja asianmukaisesti toteutettuun sisäiseen ilmoituskanavaan, vastuuhenkilöiden velvoitteeseen toimia ilmoittajansuojelulain säännösten edellyttämällä tavalla ja asianmukaiseen EU:n yleisen tietosuojasetuksen vaatimukset täyttävään henkilötietojen käsittelyyn.

Tässä ohjeessa tarkoitettut ilmoitukset on käsiteltävä viipymättä.

Ilmoittajansuojelulaissa säädetään tarkemmin käsittelyn määräajoista.

Rantasalmen kunnan eettisessä ilmoituskanavassa on mahdollista vain kirjallinen (sähköinen) ja sitä varten varatun tietojärjestelmän käytön kautta tapahtuva ilmoittaminen.

Rantasalmen kunnan eettiseen ilmoituskanavaan sijoitetaan saataville URL-osoitteeseen: www.rantasalmi.fi/asiointi/vaarinkaytosilmoitus.

Samalla internetsivulla kerrotaan myös eettisen ilmoituskanavan tarkoituksesta ja ulkoisesta oikeuskanslerinviraston ylläpitämästä keskitetystä ilmoituskanavasta. Edelleen tällä informointisivulla tiedotetaan ilmoittajansuojelun edellytyksistä. Informointisivulla kiinnitetään huomiota siihen, että eettinen ilmoituskanava ei ole kunnan aloite-, idea- tai palautekanava, vaan se on tarkoitettu nimenomaan ilmoittajansuojelusääntelyn mukaisten vakavien väärinkäytösten asianmukaiseen ilmoittamiseen.

Ilmoituskanavan tai internet-sivujen mahdolliset tekniset käyttökatkot, jotka voivat johtua huoltotoimenpiteistä tai häiriötilanteista eivät ole menettelyjä, joilla on tarkoitus estää ilmoittaminen.

2.2. Rantasalmen kunnan elintarviketurvallisuuden ja eläinhyvinvoinnin, ympäristönsuojelun ja rakennusvalvonnan toimiminen lain tarkoittamat toimivaltaiset viranomaiset

Rantasalmen kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja kunnan rakennusvalvontaviranomainen sekä terveydensuojeluviranomaisena toimiva Alueellisen ympäristöterveydenhuoltojaoston edustaja (Savonlinnan kaupungin terveysvalvonnan johtaja) toimivat toimivaltaisina viranomaisina, jotka hallinnon alallaan tai lainsäädäntöalallaan ovat valvovia viranomaisia.

Mikäli eettisen ilmoituskanavan kautta tullut väärinkäytösilmoitus koskee Ilmoittajansuojelulain 2.1 §:n

- **kohdan 6)** ympäristönsuojelua, on ilmoittajansuojelun käsittelyvastaavien kutsuttava ilmoituksen käsittelyyn kunnan rakennusvalvontaviranomaisen ja ympäristönsuojeluviranomaisen alaa tunteva viranomainen tai hänen määräämänsä alaa tunteva Rantasalmen kunnan palveluksessa oleva henkilö.
- **kohdan 7)** säteily- ja ydinturvallisuutta, on ilmoittajansuojelun käsittelyvastaavien kutsuttava ilmoituksen käsittelyyn terveydensuojeluviranomaisen edustajana Savonlinnan kaupungin terveysvalvonnan johtaja ja Rantasalmen kunnan rakennusvalvontaviranomaisen alaa tunteva viranhaltija tai edellä mainittujen viranhaltijoiden määräämä alaa tunteva Savonlinnan kaupungin tai Rantasalmen kunnan palveluksessa oleva henkilö.
- **kohdan 8)** elintarvikkeiden ja rehujen turvallisuutta sekä eläinten terveyden ja hyvinvointia, on ilmoittajansuojelun käsittelyvastaavien kutsuttava ilmoituksen käsittelyyn terveydensuojeluviranomaisen edustajana Savonlinnan kaupungin terveysvalvonnan johtaja tai hänen määräämä alaa tunteva Savonlinnan kaupungin palveluksessa oleva henkilö.

Vastaanotettaessa edellä mainituissa lain 2.1 §:n (6-8) kohdissa tarkoitettu väärinkäytösilmoitus, päävastuullinen käsittelijä huolehtii ilmoittajansuojelulain 22 §:ssä mukaisen ilmoituksen tekemisestä oikeuskanslerinvirastolle.

2.3. Väärinkäytösilmoitusten käsittely ja käsittelyvaiheiden kuvaus

Rantasalmen kunnan eettisen ilmoituskanavan kautta tehtyjen väärinkäytösilmoitusten käsittelyssä ja päätöksenteossa noudatetaan ilmoittajansuojelulain 20 §:n menettelyä. Käsittelyjärjestelmä on yksityiseltä palveluntuottajalta tähän tarkoitukseen suunniteltu eriytetty tietojärjestelmä.

Ilmoituskanava

Rantasalmen kunnalla on ilmoittajansuojelulain tarkoittama sisäinen ilmoituskanava, jota kutustaan selkeyden vuoksi eettiseksi ilmoituskanavaksi. Ilmoituskanava on toteutettu palveluntuottajan toteuttamalla tarkoitukseen suunnitellulla tietojärjestelmällä.

Ohjeen kirjoittamishetkellä kunnalla ei ole käytettävissä sisäistä informaatiokanavaa, mutta sellainen on valmisteilla vuoden 2023 aikana. Tästä johtuen sisäinen ilmoituskanava sijoitetaan ulkoisille internet-sivuille ja intranetin valmistuttua kanava siirretään pelkästään kunnan sisäiseen informaatiokanavaan (intraan). Ulkoisilla internetsivuilla eettinen ilmoituskanava on kenen tahansa käytettävissä.

Rantasalmen kunta ei käsittele julkisten internetsivuilla julkaistun kanavan kautta tulleita nimettömiä väärinkäytösilmoituksia eettisessä ilmoituskanavassaan. Sisäisen informaatiokanavan kautta voidaan jättää väärinkäytösilmoitus anonyyminä. Selkeyden vuoksi julkisten internetsivujen sisäiseen ilmoittamiseen tarkoitettu kanava poistuu kunnan sisäisen informaatiokanavan auettua.

Edellytysten täyttyessä ilmoitus oikeuskanslerinvirastolle

Päävastuullinen käsittelijä huolehtii terveydensuojelun tai ympäristönsuojelun alaan koskevien ilmoitusten toimittamisesta oikeuskanslerinvirastolle (kohta 2.2).

Seurantasivu ilmoituksentekijälle

Ilmoituskanavassa on seurantasivu ilmoituksentekijälle, jolla on mahdollisuus anonyymisti seurata ilmoituksensa käsittelyä.

Valmistelu

Päävastuullinen käsittelijä vastaa ilmoituksen käsittelyn edellyttämästä valmistelusta. Kunnan palveluksessa olevat antavat päävastuulliselle käsittelijälle tämän pyynnöstä ilmoituksen käsittelyä koskevat riittävät ja asianmukaiset tiedot.

Päätös

Päätöksellä eettisen ilmoituskanavan ja ilmoittajansuojelun yhteydessä ei tarkoiteta lain tai hallintosäännön perusteella toimivaltaisen viranomaisen tai viranhaltijan tekemää hallintopäätöstä.

Eettisen ilmoituskanavaan jätetyn ilmoituksen osalta päätöksellä tarkoitetaan sitä, minkälaisen vastauksen kunta (päävastuullinen käsittelijä tai ilmoitusten käsittelyryhmä) antaa kyseiseen ilmoitukseen tai epäilyyn. Päätöksen sisältö voi olla esimerkiksi se, että ilmoitus on tutkittu, mutta se ei anna aihetta jatkotoimenpiteisiin.

2.3 Eettisen ilmoituskanavan ilmoitusten käsittelijät

Kunnanjohtaja vastaa ilmoitusten käsittelevien käsittelijöiden (päävastuullinen ilmoitusten käsittelijä ja hänen sijainen sekä ilmoitusten käsittelyryhmä) nimeämisestä. Varsinaisiksi käsittelijöiksi nimetään kolme henkilöä.

Nimettävien henkilöiden tulee olla puolueettomia ja riippumattomia. Esteelliseksi tulevan nimetyn henkilön tulee välittömästi ilmoittaa esteellisyydestä ja sen perusteesta.

Päävastuullinen käsittelijä ja hänen varahenkilönsä sekä ilmoitusten käsittelyryhmä nimetään viranhaltijapäätöksellä.

Päävastuullinen ilmoitusten käsittelijä ja hänen sijainen

Päävastuullinen ilmoitusten käsittelijä vastaa ilmoitusten luokittelusta ja ilmoitusten asianmukaisesta valmistelusta ja käsittelystä tämän ohjeen ja ilmoittajansuojelulain mukaisesti sekä tarvittavien lausuntojen ja selvitysten pyytämisestä asiantuntijoilta. Päävastuullinen käsittelijä vastaa tämän ohjeen ajantasaisuudesta. Päävastuullinen käsittelijä vastaa väärinkäytösilmoitusten asianmukaisesta käsittelystä siltä osin, kuin tehtävä ei kuulu ilmoitusten käsittelyryhmälle.

Päävastuullinen käsittelijä on oikeutettu ilmoittamaan kunnan toimivaltaiselle viranomaiselle päätöksestä. Ilmoituksessa ei saa paljastua ilmoittajan henkilöllisyyttä.

Ilmoitusten käsittelyryhmä

Ilmoituksen johdosta tehtävän päätöksen tekemisestä vastaa ilmoitusten käsittelyryhmälle. Ilmoitusten käsittelyryhmä on kolmijäseninen. Yksi jäsenistä on päävastuullinen ilmoitusten käsittelijä. Jäsenen poissaolo ei estä ilmoituksen käsittelyä. Esteelliseksi tullut jäsen ei osallistu kyseisen asian käsittelyyn.

Lisäksi käsiteltäessä ilmoittajansuojelulain 2 §:n 1 momentissa kohdassa 6 tarkoitettuja ympäristönsuojelun alaan kuuluvia väärinkäytösilmoituksia, kutsutaan ilmoitusten käsittelyryhmään asiantuntijaksi ilmoitusta käsittelemään Rantasalmen kunnan ympäristösuojeluviranomainen tai hänen määräämänsä alaa tunteva kunnan palveluksessa oleva henkilö.

Lisäksi käsiteltäessä ilmoittajansuojelulain 2 §:n 1 momentin kohdassa 7 tarkoitettuja säteily- ja ydinturvallisuuden alaan kuuluvia väärinkäytösilmoituksia, kutsutaan ilmoitusten käsittelyryhmään asiantuntijaksi ilmoitusta käsittelemään terveydensuojeluviranomaisen edustajana Savonlinnan kaupungin terveysvalvonnan johtaja ja Rantasalmen kunnan rakennusvalvontaviranomaisen alaa tunteva viranhaltija tai edellä mainittujen viranhaltijoiden määräämä alaa tunteva Savonlinnan kaupungin tai Rantasalmen kunnan palveluksessa oleva henkilö.

Lisäksi käsiteltäessä ilmoittajansuojelulain 2 §:n 1 momentin kohdassa 8 tarkoitettuja elintarvikkeiden ja rehujen turvallisuutta sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin alaan kuuluvia väärinkäytösilmoituksia, kutsutaan ilmoitusten käsittelyryhmään asiantuntijaksi ilmoitusta käsittelemään terveydensuojeluviranomaisen edustajana Savonlinnan kaupungin terveysvalvonnan johtaja tai hänen määräämänsä alaa tunteva kaupungin palveluksessa oleva henkilö.

Tarkemmin ilmoitusten käsittelyn menettelystä säädetään ilmoittajansuojelulain 20 §:ssä. Tässä tarkoitettulla päätöksellä ei rajoiteta tai muuteta sitä toimivaltaa, joka on määrätty lainsäädännössä tai hallintosäännössä taikka muissa Rantasalmen kunnan sisäisissä määräyksissä ja ohjeissa.

2.4. Raportointi

Ilmoittajansuojelulain 38.2 §:ssä edellytetään vuosittaista ilmoitusta oikeuskanslerinvirastolle ilmoitusten perusteella tehdyistä ratkaisuksista ja rikkomisten perusteella takaisin perittyjen varojen määrästä ja arviota rikkomisten aiheuttamasta taloudellisen vahingon määrästä.

Päävastuullinen käsittelijä vastaa kunnanjohtajan johtoryhmälle vuosittain tehtävästä asianmukaisesta raportoinnista.

Kunnanjohtajan johtoryhmälle tehtävästä raportoinnista on ilmentävä tehtyjen ilmoittajansuojelulain tarkoittamien ilmoitusten aiheiden lisäksi niiden määrä kalenterivuoden aikana, ilmoitusten käsittelyaika ja ilmoituksen perusteella tehdyt pääasialliset toimenpiteet.

3. Henkilötietojen käsittelystä

Eettisestä ilmoituskanavasta muodostuvan henkilörekisterin rekisterinpitäjänä toimii kunnanhallitus.

EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen tarkoittamana rekisterinpitäjän edustajana toimii hallintopäällikkö ja varalla hallintosihteeri.

Eettisestä ilmoituskanavasta muodostuvan henkilötietojen käsittelyn tarkoitus on kuvattu kohdassa 1.

Henkilörekisteristä on laadittu erillinen tietosuojaseloste, jolla rekisterinpitäjä informoi rekisteröityjä tai mahdollisia rekisteröityjä EU:n tietosuoja-asetuksen 13 artiklan perusteella. Käsittelystä on tehty myös yleisen tietosuoja-asetuksen mukainen henkilötietojen käsittelyn tietosuojan vaikutuksen arviointi.

3.1. Henkilörekisterit

Eettisestä ilmoituskanavasta (ilmoittajansuojelusta) muodostuu yksi henkilörekisteri. Henkilötiedon käsittelyssä tulee noudattaa EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (2016/679, GDPR) mukaisia henkilötiedonkäsittelyn periaatteita, kuten mm. käsittelyn tarkoitusta, luottamuksellisuutta ja minimointia.

3.2. Käsittelyn peruste

Henkilötietojen käsittely perustuu EU:n tietosuoja-asetuksen 6 artiklan c kohtaan: käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi.

3.3. Tiedonhallintamallin muutokset

Ilmoittajansuojelulain mukainen ilmoitusten käsittelyprosessi päivitetään Rantasalmen kunnan tiedonhallintamalliin.

3.4. Henkilötietojen käsittelyn suunnitelma Rantasalmen kunnan sisäisessä toiminnassa

Rekisterinpitäjän edustaja huolehtii siitä, että ulkopuolinen ei pääse rekisterissä oleviin tietoihin, eikä tietoja luovuteta ilman asianmukaista perustetta ulkopuoliselle. Ulkopuolinen on muu henkilö kuin rekisterinpitäjän edustaja ja nimetyt käsittelijät.

Ilmoittajansuojelulain 29 §:n mukaan organisaation on poistettava ilmoituskanavien kautta tulevat tiedot viiden vuoden kuluttua ilmoituksen saapumisesta, jollei niiden säilyttäminen ole välttämätöntä tässä tai muussa laissa säädettyjen oikeuksien tai velvoitteiden toteuttamista varten taikka oikeudellisen vaateen laatimiseksi, esittämiseksi tai puolustamiseksi. Henkilötiedot, joilla ei selvästi ole merkitystä ilmoituksen käsittelyn kannalta, on poistettava ilman aiheutonta viivytyksiä. Päävastuullinen käsittelijä vastaa tarpeettomien tietojen poistamisesta.

Ilmoittajansuojelulain 31 §:ssä säädetään rekisteröidyn oikeuksien rajoittamisesta ja 32 §:ssä salassapidosta.

Tietoturva- ja -suojaa koskevat ratkaisut on kuvattu palveluntuottajan tietoturva- ja suojakuvauksessa. Organisatorisina suojatoimenpiteinä ovat kunnan yleiset tietosuojaohjeet ja tässä asiakirjassa kuvatut ohjeet.

3.5. Henkilötiedon luovuttaminen kunnan ulkopuolisille

Rekisteristä voidaan luovuttaa tieto sivulliselle, mikäli luovutuksensaajalla on oikeus saada pyytämänsä tieto lainsäädännön perusteella.

Pyyntöjä käsittelee rekisterinpitäjän edustaja. Tietopyynnön tehneellä on velvollisuus esittää pyynnölle asianmukainen peruste. Peruste on esitettävä dokumentoidusta ja se on asianmukaisesti tallennettava.